

iskolában a nemek egyesítése, az önálló gondolkodásra és cselekvésre való nevelés elmulasztása és a hiányos tanítóképzés. A vallásoktatás dolgában, úgy tudom, nálunk nem olyan kiáltók a bajok. Sohasem tudtam megérteni, hogy hogyan lehet a nemzet zömének nevelését olyan 18 évestől felfelé haladó fiatalokra bízni, akik az életet még maguk sem ismerik és nem ritkán még maguk is nevelésre szorulnak! *kf.*

A politika az amerikai iskolában. Az élet gyakorlati követelményei majd egy, majd más kívánságot vetnek fel, amiket az iskolának figyelembe kellene vennie. Sokszor hallunk vagy olvasunk egészen bizarr, sőt lehetetlenné tetsző javaslatokat és reformokat. Bizonyára ilyennek tűnik fel J. M. Gathany gondolatá is, ki a politika tanítását kívánja az amerikai iskolában. Nem általános, elméleti politikáról vagy alkotmánytan-félelről van szó, hanem ennél sokkal többről. Szerinte ez a tárgy először is felölelné a politikai pártok természetének, szükségességének, működésének és alakításának leírását. Ily bevezetés után bepillantást lehetne nyújtani az Egyesült-Államok politikai pártjainak életébe. A politikai pártoknak az alkotmány előtti és utáni történetét, a nagyobb és kisebb politikai pártok keletkezését és tevékenységét, valamint a demokrata-párt eredetét, történetét, politikáját kellene ismertetni. A haladó pártról, elveiről és törekvéseiről szintén tájékoztatást kellene adni. Majd a republikánus-párt ismertetése következne. A három nagy, vezető pártról hasznos lenne összehasonlító tanulmányt is nyújtani. Megállapítandó, hogy mi a hasonlóság és mi a különbség a pártok közt. Meg kell fejteni azt a kérdést, mit jelent demokratának lenni, mit jelent republikánusnak s végül mit jelent haladópartinak lenni. A szocializmus lényegével, a szocialista párt programjával, tevékenységével szintén foglalkozni kellene. Érvek hozandók fel a szocializmus mellett és ellen. (Education, Boston, 1913 IX.) A. L.

A klasszikus nyelvek sorsa a francia lycéekben. Az 1902. nagy reform óta a klasszikus nyelvek tanítása állandóan vita tárgya. A reform sokkal közelebből érinti a klasszikus nyelvek sorsát, semhogy ezen csodálkoznunk lehetne, de másrészt bizonyos, hogy tíz-tizenkét év nem elég végérvényes tanulságok levonására. S alighanem elhamarkodott Cledatnak és Dognonnak a felső közokt. ügyi tanácsban tett javaslata, hogy a latint újra kötelezővé kell tenni az első évfolyamtól kezdve minden tanulóra (Revue Universitaire 1913. okt.). Igaz, hogy Gastinel szakfelügyelő jelentéséből az tűnik ki, hogy a családok az újabb időben nagyon megkedvelték a klasszikus nyelveket. Nemcsak a latint, de a görögöt tanulók száma is napról-napra növekszik. Ezt tápasztalják a lycée Montaigne-ben, a Petit Lycée Henri IV.-ban, sőt még a gyakorlatiasabb collége-ekben is. De Gastinel

jelentésének nem csupán statisztikai adatokat tartalmazó részét kell megfontolnunk, hanem főleg ama vallomásait, melyek az eredményeségről szólnak. Gastinel a statisztikai adatok ellenére is kénytelen megállapítani, hogy a tanulók minősége gyenge. (Jellemző, hogy a francia pedagógiai lapok már oly értelemben is nyilatkoztak, hogy kisebb számú tanulóval jobb eredményt érnek el, mint eddig a sok, de a klasszikus nyelvek tanulására hajlammal nem bíró tanulóval.) Az önálló fogalmazás terén nagyon elszomorítók az eredmények. A grammatikai ismeretek sem kielégítők. E jelenségeknek pszichológiai okát a *tehetségek hiányában* látja Gastinel. De hát akkor mi az oka annak, hogy a latint, görögöt tanuló növendékeknek új szekciókat kell nyitni? Mi az oka a látszólagos renaissance-nak? Erre őszintén rávilágít a Lycée Henri IV. (s több más lycée) proviseurjének jelentése, mely szerint «a mi hellenistáink közül többen a reális tárgyaktól és a második idegen nyelvtől való idegenkedésből választják a görögöt». Mindebből láthatjuk, hogy a latin-görög irány renaissance-áról szóló híreket nem szabad túlbecsülni és hogy Cledat és Dognon javaslatai reális alapúak. A szociális tudományok kurzusán (École des Hautes-Études sociales) *Lévy-Wogue* veszi lelkesen védelmébe a klasszikus nyelveket. Kimutatja, hogy a tanuló a fogalmak tiszta látását, a megkülönböztetni tudást a latinnak köszönheti, mert ez rászoktatja, hogy ne csak a szavak, de az eszmék kapcsolatát is keresse; kimutatja, hogy a fordítás munkája — még hibái mellett is — azt eredményezi, hogy a dolgokat ne felületesen ítéljük meg; azok a tanulók is, kik az életben többet sohasem veszik a latin írókat a kezökbe, a latinnak köszönhetik az írás és gondolkodás pontosságát. Emellett a klasszikus irodalmak egyszerűségökkel, őszinteségökkel, tipikus példáikkal a szívbéli műveltségnek is forrásai. (Rev. Univ. 1913 dec.) A Rev. Univ. 1914. januári számában *A. Balz*, a lyoni egyetem dékánjának nézetétől is támogatva, a fordítások nevelő értéke mellett tör lándzsát.

K. G.

VEGYES.

Brassai módszeréről a M. P. 1914. I. sz.-ban Gál Kelemen-től megjelent cikk némi kiegészítésül röviden felemlítem, hogy Brassai didaktikai elveivel behatóan foglalkozik *Gyertyánffy István* és *Kiss Áron* «A Népiskola Módszertana» című, tanítóképző-intézetek számára készült kézikönyve (Bpest, 1876, 220—225. l.). Szerintök Brassai az első nevelési íróink közül, ki a tanítási elveket eredeti, önálló gondolkodáson alapuló rendszerbe foglalta, s elmélete, mint a magyar